

Великий клопіт

Осип Маковей

ВЕЛИКИЙ КЛОПІТ

Вернувши зі школи додому, професор застав лист від своєї жінки. Вона писала: " Мі и дорогий!

Я бавлюся тут у тітки дуже добре, і наша Зося вдоволена, що може цілий день бігати по дзорі. Звичайно, що село, то не місто. Але я тут остану з тиждень довше, ніж гадала, бо мене запросили на весілля Марусі Санковської,— виходить за адвоката,— буде дуже гучне весілля, а я не взяла з собою нічого, отже, будь так ласкав, пришли мені ті рі-чи, а пам'ятай, щоби не помилився! Уважай!

1. Фрес фулярову блузку з шантіловими коронками і ші не-стяжкою.

2. Гіпюровий фрак.

3. Спідницю чорну ажурову з френзлями.

4. Голубу сукню, криту чорною маркізетою, ту, що я в ній була на концерті Шевченка, що має один бік убраний білою гіпюрою; спідничка зроблена з тунікою, а станик у фіші.

5. Білу матіну з гафтів з екрі-стяжкою.

6. Чорний шаль маркізетовий з флітрами (є в пудлі на шафі біля вікна).

7. Реформовий горсет (в шухляді шафи).

8. Коронкові довгі ажурові рукавиці, ажурові панчохи.

9. Капелюх з плересою,— ти знаєш, котрий.

10. Шовкову гальку, батистову блузку з баскі ною і каф-таник.

11. Підкладку до волосся, оздобні шпильки, і гребені, і пера раєр (все є в пуделку на туалеті),— і піди ще до skleпу та купи мені півчеревики драп-ірхові, і вахляр з мальованої газу (вибери там щось до смаку і відповідне), і три темні оксамитні бордо-рожі.

Все те пришли мені якнайскорше, бо хоч то ще час, але треба мати зараз під рукою, може, дещо прийде́ться поправити. Просили, щоби і ти приїхав на весілля, але я знаю, що ти не приїдеш. Де ж би ти школу покинув на один день і одну ніч не спав!

Прошу тебе, зорудуй те все раз-два і присилай! Описую тобі навмисне все так докладно, аби ти не помилився.

Я і Зося цілуємо тебе дуже щиро.

Твоя Мушка".

Професор прочитав уважно лист жінки аж до кінця, а потім почав наново з початку. Читав і мало що розумів. Знав лише, що повинен жінці вислати якісь річи, і то відповідні до весілля, але котрі саме,— не міг відгадати. Отже, став перед шафою, де було повно одежі жінки, і дивився безнадійно то на неї, то на лист. Все те, чого жінка хотіла, очевидно, було як не в сій шафі, то в другій, або в куфрі, або в пудлі, або в шухляді,— інакше Мушка й не писала би за тим,— але що се таке: крес, фуляр,

шантіль, шіне, гіпюра і т. д.— сього він не знав, хоч мав уже до сорок літ.

Замість вибирати з шафи потрібні речі, він засів при своїм столі і почав зчисляти кравецьку французчину в листі жінки: начислив більше як 25 слів, з якими — мимо деякого знання французької мови — ніяк не міг собі дати ради. Отже, вийняв з бібліотеки французький словар і почав вишукувати потрібні йому слова. Се йшло досить скоро, хоч і не все було в словарі; але коли потім з листом станув знову перед шафою жінки, був такий мудрий, як і перше. У словарі дещо находив, а в шафі не міг найти, хоч воно висіло перед його очима. Такого доброго мужа, як він був, могло се розвеселити, але могло й розсердити. Він уже десять років був жонатий, але тільки тепер з листа довідався, що його жінка, крім суконь та блузок, має також якийсь фрачок — і дивувався, що того фрачка ніколи у неї не бачив. Крім того він зовсім не пригадував собі, у якій сукні була його жінка на концерті, і байдуже було йому, чи є якісь реформові горсети, бо не вірив у ніяку реформу горсетів,— чи старомодні, чи реформовані — всі вони одна мука і глупота людська, та й годі!

Але зробити се, о що жінка просила, треба було, отже, професор почав здійсмати з кілків одержу жінки і приглядатися їй. Чудувався, скільки того було. Знав, що Мушка — славна господиня і зі старих речей робить цілком нові, але все-таки не сподівався найти стільки одержу. Тяжко було йому у сім добрі найтися, і він поміг собі так, що набік відкладав тільки се, що на його думку, могло бути відповідне на весілля, а решту лишав у шафі. Вибрав щонайкращі речі, а в чім був непевний, брав двоякі і відкладав набік. Міркував собі притім цілком розумно, що ліпше післати більше, як менше, бо де більше, там найдеться й те, що потрібне. Найшов і інші дрібнички, що мали Мушку вбирати від голови аж до ніг, і зложив усе те систематично на ліжку. Одного лише не найшов і не зрозумів: жінка писала, що пера "раєр" є в пуделку на туалеті, тим часом там ніяких пер не було. Він знав, що "раєр" — се німецьке *Reiher*, значить, пера повинні бути чаплині, але таких пер він у жінки ніколи не бачив, а крім того, й не знав гаразд, як вони мають виглядати. Тому що пер у пуделку не було, здавалося йому, що жінка помилилася і, певно, хотіла тих чудових павиних пер, що стояли в сухім букеті на етажерці. Отже, вийняв їх з букета і зложив також на ліжку.

Потім переглянув ще раз лист Мушки і вийшов у місто купувати черевики, вахляр і рожі. Забрало се йому зо дві години часу, бо не знав, де що купувати, але нарешті все Купив, приніс до хати, зложив усе якнайосторожніше в малий кіш і в пудло з капелюхом, обвив папером, пов'язав, полякував і вислав служницею на пошту. Лихий був, що ціле пополудне втратив на сю висилку, але потішав себе, що се для його доброї Мушки. Нехай забавиться трохи, коли їй се мило.

Два дні мав професор спокій. На третій він щойно встав з ліжка, як післанець з пошти приніс йому express посилку, кошик, котрий він вислав перед двома днями. Він відчинив кошик і зі страхом побачив ті самі речі, котрі вислав жінці, тільки дечого бракувало. Лист від Мушки, писаний олівцем скоренько, лежав наверху. У професора не стало відваги прочитати його — він знав уже наперед, що жінка пише. Але мусив прочитати, іншої ради не було. Мушка писала відразу, без ніякого милого вступу, не

називаючи його дорогим:

"Йой, стрий, що мені з тобою діяти? Ти, певно, не хочеш, щоб я йшла на весілля, коли ти мені такого збитка зробив. Та чи бачив хто таке, аби ти мені вліті прислав зимовий

капелюх! І черевики № 40, коли я все ношу № 37. Десять років жиєш зі мною і нічого не навчився, і не знаєш! Нащо мені того шляфрока, і вовняної грубої блузи, і батистової блузи, і батистової сукні, і волічкової гальки, і зимових панчіх, і барханової матіне — чого ти закупив собі так з мене? Чи ти насправду боїшся, щоби я на весіллі в кім не закохалася? Чи мені самій приїхати по річи?

Ага! ще одно! Замість рож ти прислав пеларгонії і, певно, переплатив. Адже ти якийсь професор і доктор філософії — аби ти не знав, що рож, а що пеларгонія, сього я по тобі не сподівалася.

Зараз піди мені до пані Хановичевої і попроси її від мене, щоби прийшла до нас і на основі мого листа вибрала із шафи все те, о що я просила.

Те, що я відсилаю, відложи нараз набік, щоби ти знов не післав мені. Піди і відмінй черевики на №37, вибери трохи ясніші. І рожі купи, а не пеларгонії!

А від того зеленого вахляра, що ти купив, то я аж сама позеленіла зі злості. І де ж сей вахляр надається до моєї сукні? Чим він тобі сподобався? Піди з моїм стаником до склепу і відмінй! Коли ти навчишся розпізнавати балеvu туалету від домашньої? Ти знаєш, який ти недотепний і навіть злий. Зараз мені все позбирай, купи і вишли. Попроси Хановичеву!

Будь здоров! Мушка.

Р. Б. А ті павині пера застроми собі сам за капелюх, коли ти такий мудрий! Чи ти бачив коли жінку в балевій туалеті з павиними перами в волоссі? Раєр є в шафі з біллям, на другій полиці в пуделку.

Здався би красний торт з цукорні, але я вже сама якось собі тут пораджу.

Не забудь мені прислати сей другий капелюх з довгим білим струсиним пером, що ти його міряв метром,— тепер чей уже будеш знати.

На весіллі я мушу бути, хоч би ти не хотів".

Професор прочитав сей лист і розсердився. Найгірше заболіло його підозріння, що він не бажає Мушці розривки і забави. Потім сердило його все за порядком: і те, що він замість сукні післав шлафрок, і вахляр, і черевики, і пеларгонії — одним словом, все. Се просто розпука — полаго-джувати орудки жінки і не знати, як що виглядає і як називається.

Професор зажурився так, що кави не пив і без снідання пішов до школи. Відбув там свої три години і в той сам час, як учив хлопців, рішився не просити Хановичевої о поміч, бо се дійсно смішно, тільки порадити собі інакше. Зараз по науці пішов додому, завинув станик жінки у папір і з ним пішов за іншим вахлярем. Показав склепарці станик, і та вже сама дібрала вахляр. За пеларгонії висварив в іншому склепі жидівку і казав собі дати рожі, хоч жидівка запевню-вала його, що пеларгонії в моді. Вимінйв черевики на № 37, хоч був глибоко пересвідчений, що будуть затісні,— і з тим всім

вернувся додому.

Тут уже небагато думав. Всю одержу без розбору, яка була ще в шафі, і що лише жіночого бачив у хаті, складав у великий кіш, найшов чаплині пера, і льоки, і капелюх, повибирав різні панчохи і рукавиці, витяг з шухляди три горсети — і все те спакував у кіш. Тут уже цілком певно мусило найтися все, що було потрібне Мушці.

Написав ще й лист: "Дорога Мушко! Посилаю тобі все, що потрібно, а може, й забагато. Не сердься на мене, бо я, ей-богу, хочу, аби ти забавилася. А як вернеш, то навчиш мене, як що з твоєї одержі називається, бо виявляється, що і се потрібно знати. Одначе я не ручу, що все запам'ятаю, і тому радив би зробити інвентар і одержу назначити числами — так було би мені легше найти, що потрібно.

Зосі посилаю чеколадки. Ще раз прошу, не сердься на свого Старого".

З кошем поїхав професор на залізницю і зорудував усе так, щоб жінка дістала річі на другий день. Позбувшись сього великого клопоту, він почув потребу нагородити себе за труд і пішов на пиво. Давно вже воно не смакувало йому так, як сього вечора.

1912